

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Колективна монографія

Мелітополь, 2019

Педагогічна інноватика : досвід та перспективи Нової української школи : кол. монографія / за заг. ред. А. М. Солоненка, І. А. Мальцевої, Л. Ю. Москальової, О. С. Арабаджи – Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2019. – 358 с. – ISBN 978-966-2489-78-1.

Рецензенти:

Л. С. Рибалко – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

О. О. Фунтікова – доктор педагогічних наук, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету.

Технічні редактори: Павленко О. М., Мілько Н. Є.

У колективній монографії відображене історію розвитку провідних технологій навчання, подано їхню коротку характеристику, обґрунтовано рекомендації щодо їх практичного використання в умовах Нової української школи, представлено авторські ігрові методики навчання, а також методики навчання окремих дисциплін у закладах загальної середньої освіти, розглянуто методичні та практичні аспекти їхньої реалізації.

Колективна монографія орієнтована як на теоретичну підготовку вчителів Нової української школи, так і на розвиток та реалізацію їхнього творчого потенціалу, формування теоретичної та практичної готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Представлені матеріали можуть бути використані педагогами для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти.

Видання призначено для здобувачів вищої освіти, вчителів, викладачів, вихователів, слухачів системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Рекомендовано до друку Вченого радою Мелітопольського державного
педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(Протокол № 14 від 28.05.2019 р.)

ISBN 978-966-2489-78-1.

Використання електронних засобів навчального призначення в освітньому процесі <i>/Шарова Т. М., Землянська А. В., Копейцева Л. П., Шаров С. В./</i>	246
Розділ 10. НОВІТНІ МЕТОДИКИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	
(Редактори розділу <i>Шарова Т. М., Насалевич Т. В., Землянська А. В.</i>)	259
Використання WEB-технологій у навченні англійської мови / <i>Коноваленко Т. В., Гуров С. Ю., Гурова Т. Ю./</i>	259
«CASE STUDY» як дослідницька стратегія / <i>Матюха Г. В., Насалевич Т. В., Мілько Н. Є., Павленко О. М./</i>	264
WEB-КВЕСТ проект / <i>Матюха Г. В., Насалевич Т. В., Тарасенко Т. В./</i>	268
Методичні аспекти вивчення країнознавчого матеріалу в шкільному курсі англійської мови <i>Байтерякова Н. Ю., Байтеряков О. З., Байтеряков Е. О./</i>	271
Методика написання наукової роботи учня МАН / <i>Жигоренко І. Ю., Мінькова Г. Ю./</i>	279
Розділ 11. АКТУАЛЬНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА	
(Редактор розділу <i>Сегеда Н. А.</i>)	285
Сучасні світові методичні системи розв'язання проблеми творчого самовираження школярів на уроці музики для вчителя Нової української школі / <i>Сегеда Н. А. /</i>	285
Педагогічний супровід та особливості впровадження освітніх технологій розвитку креативності підлітків на інтегрованих уроках музики / <i>Терещенко С. В./</i>	291
Технологія формування музично-просвітницької компетентності майбутнього вчителя мистецтва / <i>Стотика І. Г., Власенко Е. А./</i>	302
Розділ 12. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	
(Редактори розділу <i>Котова О. В., Проценко А. А.</i>)	311
Методика використання сучасних фітнес-технологій на уроках фізичної культури в закладах освіти / <i>Котова О. В./</i>	311
Методики розвитку основних фізичних якостей учнів на заняттях із футболу <i>/Проценко А. А./</i>	318
Програма силової підготовки з використанням комплексів атлетичної гімнастики для юнаків старшого шкільногого віку загальноосвітнього начального закладу / <i>Карабанов Є. О., Непіша О. В., Суханова Г. П., Ушаков В. С./</i>	326
Розділ 13. ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАТИКИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	
(Редактор розділу <i>Наумук І. М.</i>)	332
Групові технології навчання в освітньому процесі / <i>Наумук І. М., Стрілець О. В./</i>	333
Використання паперової інженерії в проектуванні леп-буку / <i>Брянцева Г. В., Брянцев О. А./</i>	334
Елементи інтерактивних технологій: активні форми і методи навчання / <i>Наумук І. М./</i>	335

Етап: контрольний Мета: Тренувати навички говоріння, здійснити контроль розуміння почутоого Прийом: відповіді на запитання, дискусія	<p>T: So, let's represent our projects works to each other? T: While listening you will have to write as many questions to your classmates about their sightseeing as you can.</p> <p>Students demonstrate their projects and answer the questions.</p>
Етап: Заключчний написання есе Мета: розвивати навички творчого письма, формування граматичних навичок	<p>T: Read the given article. https://www.straitstimes.com/lifestyle/travel/treasures-under-threat</p> <p>Go to the link with an algorithm of how to write a review.</p> <p>Choose any sightseeing from your list and write a complain letter to local authorities on behalf of a conservationist representative.</p> <p>Download your letter for everyone to read it and discuss.</p>

«CASE STUDY» ЯК ДОСЛІДНИЦЬКА СТРАТЕГІЯ

Матюха Г. В., Насалевич Т. В., Мілько Н. Є., Павленко О. М.

Дж. Шульман пропонує таке визначення CaseStudy: «Кейси, як правило, пояснюються практичними або стратегічними дилемами, з якими стикається вчитель. Однак для того, щоб бути корисним для використання їх як кейсів, розповідь повинна бути репрезентативною для класу або типу дилеми, проблеми або труднощів, які виникають з певною частотою в ситуаціях навчання» [40, с. 92].

А. К. Річардз, М. А. Хемфіл, Т. Дж. Темплін та А. М. Юбенк [38] вважають кейси, які розробили самі учні, дуже дієвим навчальним засобом. Р.Хайцман [36] зазначає, що CaseStudy – це можливість розвитку критичного мислення учнів та засіб навчання приймати рішення.

I. Козина називає «casestudy» дослідницькою стратегією [10, с. 178]. Цей метод дозволяє отримати цілісну інформацію про реальні відношення між людьми, виокремити як унікальність кожного об'єкту, так і загальні риси всіх комунікантів, необхідні для подальшої мовленнєвої взаємодії. Під «casestudy» розуміють ділову гру, що передбачає розбір проблемної реальної ситуації або конкретного випадку. Навчання за «casestudy» відбувається в інтерактивній формі. Однак, найважливішим для студентів вищої школи є те, що цей підхід, виходячи за межі освітнього простору, комплексно оновлює традиційний процес навчання і проникає у сферу вирішення проблем на професійному рівні. Це, своєю чергою, формує інтерес до майбутньої професії і профільну мотивацію.

Дослідники виділяють такі види кейсів:

1. Практичні кейси, які є реальними життєвими ситуаціями, детально відбитими в освітньому процесі. Їхнє навчальне призначення зводиться до закріплення знань, умінь і навичок поведінки (прийняття рішень) учнів у даній ситуації.

2. Навчальні кейси, що відображають типові ситуації, які є найбільш типовими в житті. Ситуація в даному виді кейсів не реальна, а така, якою вона могла би бути в житті.

3. Науково-дослідні кейси, які виступають моделями для отримання нового знання про ситуацію і поведінку в ній. У зазначеному вигляді кейсів навчальна функція зводиться до дослідницьких процедур [31, с. 180].

Ю.П. Сурмін стверджує, що найважливішою особливістю кейс-методу в навчанні «є підвищення ефективності діяльності викладача», оскільки застосування кейс-технологій у навчанні дозволяє не тільки реалізовувати свої здібності, але й розвивати їх. Вчений вважає, що в процесі роботи за кейс-методом спостерігається єдність основних функцій діяльності викладача: виховної, навчальної, організуючої та дослідницької. Ю.П. Сурмін виділяє низку спеціальних принципів, властивих викладачеві, що застосовує кейс-метод, що служать для підвищення ефективності його діяльності: принцип різноманіття «дидактичного арсеналу» і його ефективності, принцип «партнерства», принцип організації процесу добування інформації, принцип «вбирання досягнень педагогічної і психологічної науки», принцип «творчості», принцип «прагматизму» [31, с. 182].

Реалізація кейс-методу особливою мірою відповідає тенденції до практикоорієнтованості професійної освіти, до розвитку в студентів компетенцій прийняття ефективних і обґрунтованих рішень професійних проблем. Одним із найважливіших дидактичних переваг кейс-методу є реалізація принципу індивідуалізації навчання в процесі групової дискусії. Кейс-метод являє собою ефективний спосіб актуалізації теоретичних знань [22, с. 10].

Кейс-технологія універсальна, доступна для масового вивчення та застосування та дієва. Кейс-технологія інтегрує цілу низку інтерактивних методів, при реалізації яких можуть бути задіяні новітні інформаційні технології, в тому числі й мультимедійні засоби [7].

Метою є аналіз ситуації і напрацювання практичних рішень. Завершення процесу сконцентроване на оцінці висунутих алгоритмів і визначення кращого згідно з контекстом проблеми [8, с.82].

Кейс-метод спрямований на формування професіональних навичок учнів та розвиток інтелектуальних здібностей, на їх спроможність учитися. Він учиє моделям поведінки в різноманітних ситуаціях, що в майбутньому навчить ефективно діяти в критичних ситуаціях [30, с. 28].

Дана методика містить такі риси:

1. Casestudies розроблені на базі фактичних даних, які аналізуються на уроках.
2. Учні вчаться аналізувати й приймати важливі рішення в команді.
3. Отриманні знання містять плюралістичну істину, тому існує кілька правильних відповідей.
4. Завданням є не здобуття готових істин і знань, а процес їх вироблення. Відмінність методу від класики в тому, що є демократія в процесі пошуку знань.
5. Результатом є не лише знання, а й набуття вміння.

Технологія проведення дослідження: відбувається розроблення певної ситуації, що мала місце в реальному житті, демонструється комплекс знань і практичних умінь, які учні повинні отримати. Викладач грає роль диспетчера, що формулює питання, фіксує відповіді й не дає дискусії згаснути [30, с. 177].

Відміна від традиційного способу навчання криється в тому, що виклад інформації відбувається емоційно, навіть бурхливо з елементами суперництва й словесної боротьби. В методі реалізуються інтегровані технології розвивального навчання, де відбувається індивідуальний, командний і груповий розвиток, що повноцінно формує особистість старшокласника [16, с. 207].

Яскравою характеристикою кейс-методів є те, що вони орієнтовані на технологію «будови успіху». Головним завданням є стимуляція в учнів почуття успіху, акцентуація особистих і навчальних досягнень, що сприяє формуванню міцної системи мотивації, підвищення пізнавальної жаги.

Аналізуючи кейси, старшокласники отримують готове рішення, яке використовується в аналогічних ситуаціях. Чим більше учні розібрали й проаналізували кейсів, тим більш вірогідно, що вони зможуть використати це в житті, в процесі комунікації згідно обставин і мети. Від старшокласників потребується наявність навичок працювати самостійно, володіти певним рівнем нормативних знань. Якщо підготовка учня не відповідає умовам методу, існує невтішна можливість, що учень зможе лише поверхово обговорити ситуацію, не маючи глибоких знань і уявлень про задану тему [12, с. 19].

Використання кейс-методу не є раціональним у відриїві від класичної методики навчання іноземних мов, оскільки класичні заняття забезпечують учнів обов'язковими стандартними знаннями. Ситуаційний метод привчає до швидкого пошуку й застосування знань, розвиває гнучкість мислення. Володіння безліччю кейсів не забезпечує обізнаність, без нормативних знань такі ситуації втрачають зміст і користь.

Метод кейсів може презентуватися у такому вигляді:

1. Ілюстративна ситуація – прийняти рішення, спираючись на практичний зразок.
2. Навчальна ситуація – вміння діагностувати ситуацію й самостійно вирішувати проблему.
3. Прикладна вправа – опис конкретних ситуацій, завдання полягає в пошуку шляхів їхнього вирішення.

Етапи формування кейсу:

1. Знайомство старшокласників з текстом ситуації.
2. Аналіз.
3. Організація обговорень, дискусій чи презентацій.
4. Оцінка навчальних дій учасників обговорення.
5. Підбиття підсумку.

Важливим є вміння представити результати власного дослідження у формі презентації, що позитивно відбувається на розвитку комунікативних навичок спілкування англійською мовою, вмінні встояти під натиском критики й захистити власний продукт. Даний тип роботи формує вміння і навички публічного виступу й спілкування, буде імідж учня.

Пам'ятаючи, що кейс-метод викликає досить гарячі, бурхливі дискусії, вчитель повинен слідкувати за процесом навчання, корегувати рівень спілкування й не допустити розвиток конфліктних ситуацій. Він повинен створити гармонійний психологічний клімат у команді, який сприяє бі розвитку духу співробітництва й здорової конкуренції [24, с. 48].

Визначимо переваги кейс-методу:

1. Проблемне навчання.
2. Мета – навички розв'язання реальних проблем.
3. Процес роботи нагадує ухвалення рішення в реальному житті.
4. Розвиває командний дух.
5. Розвиває індивідуальні особливості.
6. Привчає до створення презентацій, вчить брати участь у прес-конференціях.
7. Розвиває комунікативні навички спілкування.
8. Знищує мовленнєвий бар'єр.

Попри широкий спектр переваг, цей метод має і недоліки:

1. Недостатньо досліджений педагогічними науками.
2. Вимагає чимало часу на підготовку і проведення.

3. Вчителеві заборонено виражати власну думку.

**Методична розробка уроку з англійської мови з використанням кейс-методу
з теми «Vegetarianism»**

I. ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА. Видача кейсу. Ознайомлення з правилами роботи.

II. WARMING-UP. Розподілення студентів на групи, постановка проблеми.

Група А – студенти, які підтримують вегетаріанський спосіб життя, група В – їх опоненти.

THE PROBLEM: Students A strongly believe everyone in the world should be vegetarian to save the planet. Students B strongly believe vegetarianism is totally unnecessary.

CHAT: What do you think is the best way to prevent cancer? Rank the following in order.

☐ vegetarian diet	☐ avoiding cigarettes / alcohol
☐ using sun screen	☐ not having a microwave
☐ exercise	☐ living a stress-free life
☐ regular health checks	☐ living in the countryside

DIET: Spend one minute writing down all of the different words you associate with the word ‘diet’. Share your words with your partners and talk about them.

III. PRE-READING. Передтекстові завдання до тексту кейсу «Vegetarian diet reduces cancer risk».

1. Студенти знайомляться з назвою статті та виконують претекстові завдання.

TRUE / FALSE: Look at the article’s headline and guess whether these sentences are true (T) or false (F):

a.	The article talks about a 10-year-long study into cancer.	T/ F
b.	The study in the article is the biggest ever to look at cancer and diet.	T/ F
c.	Researchers studied the health of teenagers and centenarians.	T/ F
d.	The study concludes that being vegetarian could benefit your health.	T/ F
e.	The study’s findings are not yet published anywhere.	T/ F
f.	A researcher said it was the first big study to look at a diet-cancer link.	T/ F
g.	A greater number of people around the world are becoming vegetarian.	T/ F
h.	Strict vegetarians should not eat cheese, yoghurt or honey.	T/ F

PHRASE MATCH: Match the following phrases from the article (sometimes more than one combination is possible):

1.	a decade-long	a.	all animal products
2	cancer is less common	b.	who ate meat
3.	the researchers tracked the	c.	among vegetarians
4.	compared with those	d.	diet and cancer
5.	being vegetarian could protect	e.	have been published
6.	the findings of the research	f.	eat eggs and fish
7.	look at the link between	g.	study
8.	people are becoming more and	h.	health of 63,550 men
9.	a strict vegetarian diet that excludes	i.	people against cancer
10.	less strict vegetarians	j.	more health conscious

IV. READING. Читання тематичного тексту.

Vegetarian diet reduces cancer risk

A decade-long study in the United Kingdom has found that cancer is less common among vegetarians. Health experts have always thought that a vegetarian diet is healthier than one that includes meat. This latest research is one of the biggest studies to compare cancers in vegetarians and non-vegetarians. The researchers tracked the health of 63,550 men and women aged between 20 and 89. They separated people into different groups – meat-eaters, fish-eaters, and vegetarians. The research team reported a «significantly lower» number of cancers among the fish-eaters and vegetarians compared with those who ate meat. The study suggests being vegetarian could protect people against cancer.

The findings of the research have been published in the March 2009 edition of the «American Journal of Clinical Nutrition». Lead researcher Professor Timothy Key said his study was the first major research to look at the link between diet and cancer. «It suggests there might be some reduction in cancers in vegetarians and fish-eaters and we need to look carefully at that,» he said. Vegetarianism is on the increase around the world. People are becoming more and more health conscious and are eating less meat, or cutting it out altogether. Some people

choose a strict vegetarian diet that excludes all animal products. This means no dairy products or honey. Less strict vegetarians eat eggs and fish.

1. Після читання тексту статті він ділиться на дві частини та розподіляється за двома групами студентів.

GAP FILL: Put the words into the gaps in the text.

A decade-long study in the United Kingdom has _____ that cancer is less common among vegetarians. Health experts have always thought that a vegetarian diet is healthier than one that _____ meat. This latest research is one of the biggest _____ to compare cancers in vegetarians and non-vegetarians. The researchers _____ the health of 63,550 men and women aged between 20 and 89. They _____ people into different groups – meat-eaters, fish-eaters, and vegetarians. The research team reported a «significantly _____» number of cancers among the fish-eaters and vegetarians compared with _____ who ate meat. The study suggests being vegetarian could protect people _____ cancer.

*lower
studies
separated
against
found
includes
tracked
those*

The _____ of the research have been published in the March 2009 edition of the «American Journal of Clinical Nutrition». Lead researcher Professor Timothy Key said his study was the first _____ research to look at the link between diet and cancer. «It suggests there might be some _____ in cancers in vegetarians and fish-eaters and we need to look carefully at that,» he said. Vegetarianism is on the _____ around the world. People are becoming more and more health _____ and are eating less meat, or cutting it out _____. Some people choose a strict vegetarian diet that _____ all animal products. This means no dairy products or honey. Less _____ vegetarians eat eggs and fish.

STUDENTS A

*increase
excludes
findings
altogether
major
strict
reduction
conscious*

STUDENTS B

V. DISCUSSION. Групова дискусія за проблемними питаннями кейсу.

For group A:

a)	What did you think when you read the headline?
b)	What springs to mind when you hear the word ‘vegetarian’?
c)	What do you think of vegetarianism?
d)	Would you change your diet to avoid being ill?
e)	Do you think eating meat is unhealthy?
f)	How healthy or unhealthy is your diet?
g)	Do you think the environment would be in a better condition if we were all vegetarians?
h)	Some say eating meat makes people more violent. Do you agree?
i)	Do we need to eat meat?
j)	If we all became vegetarians, would the world suddenly be full of pigs, cows, sheep and chickens?

For group B:

a)	Did you like reading this article?
b)	Do you like reading about diet and health?
c)	Why do you think it has taken so long to do a major study on cancer and diet?
d)	What do you think of the argument that it is wrong to kill animals?
e)	Are strict vegetarians healthier than vegetarians who eat dairy products and honey?
f)	Have you ever changed your diet?
g)	What effects would vegetarianism have on your country's health?
h)	Should fast food restaurants offer more vegetarian choices?
i)	Are the vegetarians you know happier and healthier?
j)	What questions would you ask Professor Timothy Key?

CONCLUSION. Узагальнення результатів, підведення підсумків заняття.

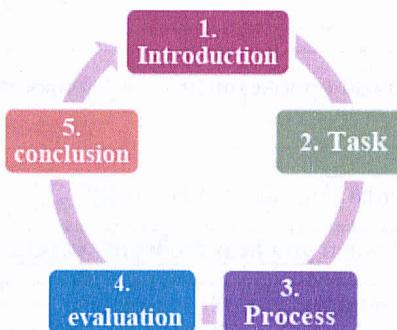
ВЕБ-КВЕСТ ПРОЕКТ

Матюха Г. В., Насалевич Т. В., Тарасенко Т. В.

Різновидом проектної діяльності студентів є створення студентами власних веб-квестів – проектів, спрямованих на результат, який отримується в процесі розв'язання тієї чи іншої теоретичної або практичної проблеми. Першими розробниками веб-квесту як навчального ресурсу є Б. Додж та Т. Марч [35].

I.C. Садікін [39] дає таке визначення веб-квестів: «Web Quest is an inquiry-oriented online learning activity in which all of the information used by learners nowadays is drawn from the Internet. Online learning language through Web Quest is no longer limited to online communication such as mails, chat, forums, or other online activities for learners to visit occasionally. Веб-квест – це навчально-орієнтована онлайн-навчальна діяльність, в якій вся інформація, що використовується учнями, витягується з Інтернету. Мова навчання в режимі он-лайн через веб-пошуки більше не обмежується онлайновими комунікаціями, такими, як електронна пошта, чат, форуми або інші види діяльності в Інтернеті, які учні іноді відвідують».

Б. Додж [35] виділяє п'ять основних етапів реалізації веб-квесту:

1. Вступ – подаються загальні відомості, прописуються ролі учасників, індивідуальні та командні завдання, короткий опис (сценарій) веб-квесту.

2. Завдання – формулюються проблемні завдання та опис форми, в якій буде представлено кінцевий очікуваний результат самостійної роботи.

3. Алгоритм роботи над творчим проектом та список інформаційних джерел – опис послідовних дій, ролей та ресурсів, необхідних для ефективної організації роботи над веб-квестом та виконання завдання (посилання на Інтернет-ресурси, дані про експертів в цій галузі, адреси електронної пошти, конференцій в синхронному та асинхронному режимі, додаткові джерела інформації та матеріали: приклади, шаблони, таблиці, бланки, інструкції, мапи, діаграми, словники тощо).

4. Оцінка – список критеріїв та параметрів оцінки виконаного веб-квесту, представлених у вигляді бланку-оцінки (критерії та параметри розробляються в залежності від складності навчального завдання).

5. Підсумок – короткий опис результатів, досягнутих при виконанні веб-квесту.